

Regionale Klachtencommissie Wvggz Limburg

Klacht	:	RKMO 20.019
Wet	:	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz)
Instelling	:	Mondriaan
Datum binnenkomst klacht	:	2 oktober 2020
Datum hoorzitting	:	13 oktober 2020
Datum beslissing	:	15 oktober 2020

De Regionale Klachtencommissie Wvggz Limburg heeft zich beraden over de klacht van de heer X. (hierna te noemen klager), aan wie ten tijde van het indienen van de klacht op grond van een zorgmachtiging zorg werd verleend door Mondriaan.

De klachten zijn gericht tegen mevrouw Y. (zorgverantwoordelijke, psychiater), mevrouw Z. (waarnemend psychiater) en de heer Q. (verpleegkundige in opleiding tot specialist), hierna te noemen verweerders.

1 PROCEDURE

De klachtencommissie heeft op 2 oktober 2020 een klachtenformulier van klager ontvangen, gedateerd op dezelfde dag.

Verweerders hebben de klachtencommissie op 8 oktober een verweerschrift doen toekomen, voorzien van bijlagen.

De patiëntenvertrouwenspersoon heeft namens klager op 13 oktober 2020 een toelichting op de klacht naar de commissie gestuurd en tevens een onderbouwing van het verzoek om schadevergoeding.

Op 13 oktober 2020 heeft een hoorzitting plaatsgevonden via beeldcommunicatie.

Bij die gelegenheid hebben beide partijen, ieder voor zich, hun standpunten toegelicht.

1.1 TERMIJN

De klachten betreffen klachten als omschreven in artikel 10:3 Wvggz en hebben betrekking op een beslissing waarvan het gevolg actueel is, zodat de klachtencommissie gehouden is binnen 2 weken na ontvangst van deze klacht schriftelijk een uitspraak te doen ten aanzien van deze klacht.

Deze termijn loopt af op 16 oktober 2020. Op 15 oktober 2020 heeft de klachtencommissie een verkorte beslissing gegeven, met de mededeling dat een gemotiveerde beslissing volgt.

2 KLACHTEN

- 1 Klager maakt bezwaar tegen de beslissing van de zorgverantwoordelijke hem medicatie toe te dienen.
- 2 Klager maakt bezwaar tegen de beslissing van de zorgverantwoordelijke zijn bewegingsvrijheid te beperken.
- 3 Klager maakt bezwaar tegen de beslissing van de zorgverantwoordelijke de vrijheid te beperken zijn eigen leven in te richten.

3 FEITEN

- Klager is sinds 1990 bekend binnen de psychiatrie en sinds 2003 is hij continu in klinische zorg bij Mondriaan.
- Op 19 maart 2020 is klager opgenomen op een gesloten afdeling op grond van een crisismaatregel, nadat hij fysiek agressief was geweest naar een verpleegkundige.

- Ten behoeve van de aanvraag voor een zorgmachtiging is op 14 mei 2020 een medische verklaring opgesteld en vervolgens op 19 mei 2020 een zorgplan.
- De Rechtbank Limburg heeft 19 juni 2020 een zorgmachtiging afgegeven voor de duur van 6 maanden.
- Een onafhankelijk psychiater heeft op 22 juni 2020 een second opinion verricht ten aanzien van dwangbehandeling met medicatie.
- Op 23 juni 2020 is aan klager een "Beslissing verlenen verplichte zorg (art. 8:9 Wvggz)" uitgereikt, waarin staat dat opname in een accommodatie en het inperken van de bewegingsvrijheid van klager noodzakelijk zijn. Daarnaast wordt aangekondigd dat dwangbehandeling met medicatie pas wordt opgestart indien opnieuw ernstig nadeel bij klager optreedt, bijvoorbeeld bij heteroagressie of zelfverwaarlozing.
- Klager heeft op 16 september 2020 een kamerverwijzing gekregen, die hij heeft opgevolgd.
- Aan klager is op 17 september 2020 "Informatie aan betrokkene over beslissing zorgverantwoordelijke tot het verlenen van verplichte zorg (art. 8:9 lid 1 en 2 Wvggz)" uitgereikt, waarin staat dat klager medicatie zal worden toegediend. Doordat geen depotmedicatie voorhanden was, is klager op genoemde datum kortwerkende medicatie toegediend.
- Klager heeft op 28 september 2020 opnieuw een "Informatie aan betrokkene over beslissing zorgverantwoordelijke tot het verlenen van verplichte zorg (art. 8:9 lid 1 en 2 Wvggz)" ontvangen, waarin staat vermeld dat zijn vrijheden worden beperkt en dat hem medicatie wordt toegediend naast de lopende dwangbehandeling met medicatie.
- Daarnaast heeft klager op 28 september 2020 een "Besluit inzake tijdelijke verplichte zorg voorafgaand aan een crisismaatregel (art. 7.3) en/of in noodsituaties (art. 8:12 lid 2 en 3)" ontvangen, waarin staat vermeld dat beperkingen worden aangebracht in de vrijheid van klager zijn eigen leven in te richten.

4 STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

4.1 STANDPUNT KLAGER

Het standpunt van klager komt, samengevat, neer op het volgende.

Klager vindt dat hem buitenproportioneel veel dwang en beperkingen zijn opgelegd en dat zijn behandelaren hierin te ver zijn gegaan. Hij is van mening dat er prima met hem te overleggen is. Al deze ingrepen brengen hem in een identiteitscrisis. Vanuit de kant van verweerders is er geen zicht op verbetering, zij blijven hem met overmacht benaderen met het oog op de toediening van zijn depot. Dit is driemaal in september geweest en al eenmaal in oktober.

Klacht 1 – toediening medicatie

Klager heeft op 16 september jongstleden een kamerverwijzing gekregen en heeft zich daaraan gehouden. De dag erna is hij met overmacht benaderd en heeft hij medicatie toegediend gekregen. Hij kreeg gelijk fikse hartkloppingen en zijn hart werd in gedachte donkerpaars. Hij was erg bang dat zijn hart zwart zou worden, wat een hartinfarct tot gevolg zou hebben. Nadat hij iets gegeten had werd zijn hart lichtpaars tot violet van kleur. Klager heeft deze spuit als zeer heftig ervaren en vindt deze spuit buitenproportioneel. Klager is van mening dat er geen sprake was van een noodsituatie zoals beschreven in art. 8:11 Wvggz. Ook was er volgens hem geen sprake van ernstig nadeel, de veiligheid binnen de accommodatie kwam niet in gevaar, de rechten en vrijheden van anderen hoefden niet beschermd te worden en evenmin was er sprake van strafbare feiten.

Klager was op 18 september 2020 de hele ochtend gaan wandelen en was om half twee 's middags teruggekeerd. Vervolgens is hij op het balkon gaan zitten en reeds na vijf minuten werd hij met overmacht (5 man) benaderd. Zij hebben hem met stoel en al opgepakt en naar zijn kamer gebracht. Op zijn kamer kreeg hij medicatie toegediend. Klager had verwacht dat hij eerst had kunnen uitrusten alvorens hij de medicatie kreeg toegediend. Hij is het er niet mee eens dat dit zo is gebeurd.

Een kamerverwijzing is voor klager een veel minder ingrijpend alternatief dan medicatie onder dwang. Klager vraagt zich af waarom hem dit alternatief niet is geboden in het kader van het rechtsbeginsel subsidiariteit. Klager begrijpt ook niet waarom hij op 17 september 2020 kortwerkende medicatie heeft gekregen, terwijl bekend was dat hij een dag later langwerkende medicatie zou krijgen in het kader van de dwangbehandeling.

Het is klager niet duidelijk wat de zorgverantwoordelijke bedoelt met ernstig nadeel dat afgewend moet worden met verplichte zorg. Het had op de weg van de zorgverantwoordelijke gelegen een duidelijke omschrijving te geven van het ernstig nadeel. Klager doet naar zijn zeggen niemand kwaad. Volgens klager bestaat er dus geen verband tussen het ernstig nadeel en zijn psychische stoornis. Klager heeft duidelijke toekomstplannen en heeft daartoe ook voorstellen gedaan, zoals het starten van een opleiding, rijlessen etc. In het gesprek op 28 september 2020 werd klager boos omdat resoluut al zijn plannen van de hand werden gewezen. Door de medicatie voelt klager zich alleen maar slechter en hierdoor wordt zijn geestelijk gezondheid juist niet verbeterd. Zijn autonomie kan hij als gevolg van deze dwang ook niet terugwinnen. Klager is van mening dat je geestelijke gezondheid niet kunt afdwingen en dat dit ook niet wordt bereikt met dwangmedicatie. Zijns inziens bestaan er zeker minder ingrijpende alternatieven dan toediening van medicatie. Het middel, toediening van medicatie, staat niet in verhouding tot het omschreven nadeel. Klager doet immers niemand kwaad en hij is te sturen in een overleg wanneer het gaat over zijn fysieke gezondheid.

Klacht 2 – beperking bewegingsvrijheid

Weliswaar heeft klager op dit moment bewegingsvrijheid 5 (BWF 5) met tijd en doel gekregen, maar hij wil zeker wel serieus genomen worden in zijn klacht. Hij is vijf dagen beperkt geweest in zijn bewegingsvrijheid. Klager erkent dat hij te veel bezig was met wandelen waardoor hij veel was afgevallen door de afstanden die hij gelopen heeft. Nu is zijn gewicht weer toegenomen. Hij geeft verweerders daar gelijk in. Hij voelt zich echter totaal gepasseerd, omdat hem meteen een officiële beperking is opgelegd. Dit vindt hij niet terecht. Hadden verweerders met hem om de tafel gezeten en samen met hem overlegd om het wat rustiger aan te doen met wandelen, dan hadden daar zeker met hem afspraken over kunnen worden gemaakt. Door hem gelijk een beperking van zijn bewegingsvrijheid op te leggen, heeft klager het gevoel dat hij niet serieus wordt genomen. Verplichte zorg kan alleen als uiterst middel worden overwogen, indien er geen mogelijkheden voor vrijwillige zorg meer zijn (artikel 2:2 lid 2 Wvggz). Klager is van mening dat er zeker overleg mogelijk was geweest en benadrukt dat verweerders dit punt met hem hadden moeten bespreken.

Klacht 3 – beperking vrijheid eigen leven in te richten

Klager kreeg deze beperking opgelegd doordat hij, volgens de motivering van verweerders in het desbetreffende besluit, met posters voorzien van het logo van Mondriaan, instanties afgang om zijn (psychotische) verhaal te doen. Daarnaast wilde hij een camper kopen en op 9 verschillende standplaatsen zijn gedachtegoed verkondigen.

Klager is het met deze lezing totaal niet mee eens. Hij heeft een MKB-diploma en ziet mogelijkheden hiermee in zijn broodwinning te voorzien. Kinderen en ouderen krijgen veel zware nieuwsberichten te horen en zijn plannen zijn om de camper met ontspannende boeken te vullen en deze kinderen en ouderen te laten lezen. Hij is totaal niet van plan zijn gedachtegoed te verkondigen. Hij heeft in het geheel geen kwaad in de zin met zijn plan met een camper met boeken langs scholen of bejaardenhuizen te gaan. Hij is zeker niet van plan zijn gedachtegoed te verkondigen, maar hij ziet er brood in mensen ontspanning te bieden door het aanbieden van andere lectuur dan de ellende die mensen in deze tijd vaak lezen. Hij vindt dat hij vrij is om toekomstplannen te maken. Hij wil het vrachtwagenrijbewijs gaan halen om met een camper te kunnen rijden. Bij de rijsschool is gezegd dat hij een medische keuring nodig heeft, maar daar willen verweerders niet aan meewerken. Daarnaast blijkt uit het besluit dat hij heeft ontvangen dat hij zijn eigen leven niet mag inrichten. Klager vindt het heel kwalijk dat hij geen toekomstplannen kan maken.

In het besluit over de noodsituatie van 28 september 2020 staat dat de beperking tijdens de looptijd van de zorgmachtiging gaat duren. In de Wvggz staat echter dat een noodsituatie slechts 3 dagen mag duren. Voorts begrijpt klager niet waarom hij geen posters over borderline persoonlijkheidsstoornis (BPS) mag gebruiken met het logo van Mondriaan. Klager begrijpt evenmin

hoe verweerders kunnen zeggen dat hij psychotische verhalen verkondigt, zij waren er immers niet bij. Daarnaast behandelt Mondriaan juist patiënten met deze stoornis en iedereen die weet wat BPS is en waar de poster voor staat, is patiënt. Naar zijn mening zou klager een signaal afgeven dat Mondriaan onkundig zou zijn, wanneer hij het logo niet zou gebruiken. De beslissing hem te beperken in zijn vrijheid zijn eigen leven in te richten, vindt klager buiten proportioneel. Er zijn geen nadelige gevolgen voor wie dan ook.

4.2 STANDPUNT VERWEERDERS

Het standpunt van verweerders komt, samengevat, neer op het volgende.

Klacht 1 – toedienen medicatie

De toediening van de medicatie is opgenomen binnen de lopende zorgmachtiging als punt van verplichte zorg. Nadat de zorgmachtiging d.d. 19 juni 2020 werd afgegeven, is er op initiatief van de behandelaren een extra toets gevraagd aan een onafhankelijk psychiater, of de verplichte zorg ten aanzien van medicatie op dat moment van start diende te gaan. De onafhankelijk psychiater was het in haar oordeel op 22 juni 2020 eens met de behandelaren, dat het op dat moment niet proportioneel was om te starten met dwangmedicatie middels antipsychotica omdat er inmiddels geruime tijd was verstreken zonder dat er heteroagressie was opgetreden. De onafhankelijk psychiater oordeelde echter dat dwangbehandeling middels medicatie (depot antipsychoticum) wél van start diende te gaan, zodra er opnieuw sprake was van ernstig nadeel voor derden dan wel voor betrokkene zelf. Dit is aan betrokkene kenbaar gemaakt middels een formulier “Informatie aan betrokkene over beslissing zorgverantwoordelijke tot het verlenen van verplichte zorg (art. 8:9 lid 1 en 2 Wvggz)” (hierna te noemen: formulier bijlage 14) inclusief de bevindingen van de second opinion.

Op 16 september 2020 is een dreigende situatie ontstaan doordat klager hetero-agressief was richting het verpleegkundig team, hetgeen voortkwam uit een paranoïd psychotisch toestandsbeeld. Klager werd orale medicatie aangeboden, maar hij weigerde deze. Vervolgens is van intramusculaire toediening van medicatie afgezien omdat klager akkoord ging met een kamerverwijzing tot de volgende ochtend, wanneer de evaluatie van het psychiatrisch beeld en beleid zou plaatsvinden.

Op 17 september 2020 was er onverminderd sprake van achterdocht. Zodra klager door het verpleegkundig team en de behandelaren werd benaderd, trad er agitatie op en was hij oninvoelbaar. In overleg met de waarnemend psychiater is besloten tot het toedienen van kortwerkende medicatie en het instellen van verplichte zorg middels een antipsychoticum in depotvorm, conform de zorgmachtiging, het zorgplan en de extra verrichte second opinion. Dit is middels een formulier bijlage 14 aan klager kenbaar gemaakt. Nadat klager de medicatie had gehad heeft een verpleegkundige bij zijn deur gepost om hem in de gaten te houden. Klager heeft toen niet kenbaar gemaakt dat hij last had van hartkloppingen. Dat heeft hij pas na een aantal weken gezegd tegen de vios (verpleegkundige in opleiding tot specialist).

Op 18 september 2020 is er gestart met verplichte zorg middels een antipsychoticum per depot conform de toegekende verplichte zorg binnen de zorgmachtiging, het zorgplan en de second opinion aangaande verplichte zorg middels toediening van medicatie. Klager zat op het balkon en verweerders hebben geprobeerd met hem in gesprek te komen. Klager wilde alleen de burgemeester spreken en weigerde mee te werken. Daarop is klager door 5 man opgepakt en naar zijn kamer gebracht, alwaar hem de medicatie is toegediend.

Op 28 september 2020 liep tijdens een gesprek met de behandelaren in de medicijnkamer de agitatie van klager dermate op dat er opnieuw werd besloten tot het toedienen van medicatie. Klager was oninvoelbaar, verhief zijn stem en keek de behandelaren priemend en dreigend aan. Het ernstig nadeel bestond uit gevaar voor heteroagressie. Het was niet mogelijk de situatie in het gesprek te de-escaleren. Het gesprek werd beëindigd en daarop is eerst medicatie oraal aangeboden, hetgeen klager weigerde. Vervolgens is kortwerkende medicatie (olanzapine) intramusculair toegediend naast de dwangmedicatie (Zypadhera). Hiervoor werd opnieuw een formulier bijlage 14 verstrekt.

Klacht 2 – beperking bewegingsvrijheid

In de beschikking van de zorgmachtiging d.d. 19 juni 2020 is ten aanzien van verplichte zorg ook opgenomen het beperken van de bewegingsvrijheid. Op twee verschillende momenten is door verweerders aan klager kenbaar gemaakt dat het beperken van de bewegingsvrijheid een punt van verplichte zorg is. Bij aanvang van de zorgmachtiging heeft klager een formulier bijlage 14

overhandigd gekregen waarin dit was opgenomen. Op 16 september 2020 heeft klager een kamerverwijzing gekregen. Nadat klager op 17 september 2020 de kortwerkende medicatie had ontvangen, heeft hij weer zijn volledige bewegingsvrijheid gehad. Op 28 september 2020, toen de bewegingsvrijheid daadwerkelijk werd beperkt, is opnieuw een formulier bijlage 14 overhandigd om dit kenbaar te maken. De verplichte zorg is ingezet vanwege de ontstane dreigende situatie, zoals onder klacht 1 is uiteengezet.

Klacht 3 – beperking vrijheid eigen leven in te richten

In de dagen voorafgaand aan de noodsituatie op 28 september 2020 heeft klager verscheidene instanties (zoals een kantoor gespecialiseerd in Wajong-uitkering en een rijschool) bezocht ter voorbereiding van zijn plan om met een camper op verschillende plekken in Nederland zijn leer te verkondigen. Hij wenste in verband daarmee een medische keuring om zijn groot rijbewijs te kunnen behalen. Voorts heeft hij een poster over borderline persoonlijkheidsstoornis (BPS) hiervoor ingezet, welke hij uit het huishoudelijk afval van de afdeling had gehaald. Klager is van mening dat hij de diagnose BPS heeft vanwege een litteken op zijn buik, de "borderline". Klager benoemt zelf dat hij herhaaldelijk weg is gestuurd, dat er gedreigd werd de politie te bellen en dat men schermde met coronamaatregelen.

Volgens verweerders is sprake van ernstig nadeel bij klager omdat maatschappelijke teloorgang dreigt en het gevaar dat klagerdoor zijn gedrag agressie over zich afroept. Tevens is er sprake van een apert psychotisch toestandsbeeld met maniforme kenmerken. Op 28 september 2020 is er door behandelaren gepoogd om afspraken te maken over het doel van verlof en het vrijwillig inleveren van de poster. De agitatie liep bij klager in dit gesprek dermate op dat het niet mogelijk was behandelafspraken met hem hierover te maken. Hierop is het formulier "Besluit inzake tijdelijke verplichte zorg voorafgaand aan een crisismaatregel (art. 7.3) en/of in noodsituaties (art. 8:12 lid 2 en 3) aan klager verstrekt om de poster in beslag te kunnen nemen. De poster werd echter niet aangetroffen op klagers kamer en is dus uiteindelijk niet in beslag genomen. Een nieuwe poging om de poster in beslag te nemen is na 28 september 2020 niet verricht.

5 OVERWEGINGEN EN OORDEEL KLACHTENCOMMISSIE

De klachten zijn gebaseerd op artikel 10.3 Wvggz. De klachtencommissie is bevoegd van de klachten kennis te nemen en klager is ontvankelijk in zijn klachten.

Klager heeft van zijn wettelijke bevoegdheid gebruik gemaakt om op grond van artikel 10.3 Wvggz meerdere klachten in te dienen met betrekking tot de beslissing van verweerders inzake achtereenvolgens het toedienen van medicatie, het beperken van klagers bewegingsvrijheid en het beperken van de vrijheid zijn eigen leven in te richten.

Derhalve zal de klachtencommissie zich moeten uitspreken over deze klachten en dient zij de beslissingen van de zorgverantwoordelijke aan de wettelijke criteria te toetsen.

FORMELE TOETSING

Op grond van artikel 8:9 lid 3 Wvggz stelt de zorgverantwoordelijke de beslissing op schrift, voorziet de beslissing van een schriftelijke motivering en stelt de geneesheer-directeur op de hoogte van de beslissing. De geneesheer-directeur geeft betrokkene, de vertegenwoordiger en de advocaat een afschrift van de beslissing en stelt hen schriftelijk in kennis van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon.

In de zorgmachtiging is opgenomen dat, voor zover thans van belang, de volgende maatregelen kunnen worden getroffen bij wijze van verplichte zorg: toedienen van medicatie, beperken van de bewegingsvrijheid en opnemen in een accommodatie.

Verweerders hebben de volgende informatie aan klager uitgereikt en bij het verweerschrift gevoegd:

- Beslissing verlenen verplichte zorg (art. 8:9 Wvggz) d.d. 23 juni 2020;

Regionale Klachtencommissie Wvggz Limburg

- Informatie aan betrokkene over beslissing zorgverantwoordelijke tot het verlenen van verplichte zorg (art. 8:9 lid 1 en 2 Wvggz) d.d. 17 september 2020;
- Informatie aan betrokkene over beslissing zorgverantwoordelijke tot het verlenen van verplichte zorg (art. 8:9 lid 1 en 2 Wvggz) d.d. 28 september 2020;
- Besluit inzake tijdelijke verplichte zorg voorafgaand aan een crisismaatregel (art. 7:3) en of in noodsituaties (art. 8:12 lid 2 en 3) d.d. 28 september 2020.

Daarbij is per beslissing c.q. besluit vermeld waaruit de verplichte zorg zal bestaan, de gronden die in dezen van toepassing zijn, met de bijbehorende motivering.

Daarmee is gebleken dat klager door de zorgverantwoordelijke voldoende op de hoogte is gesteld van zijn rechten en dat hij in de gelegenheid is gesteld contact op te nemen met de patiëntenvertrouwenspersoon en een klacht heeft kunnen indienen. Dit betekent dat de klachtencommissie van oordeel is dat in dezen aan het bepaalde in artikel 8:9 lid 3 Wvggz is voldaan.

Op grond van artikel 8:9 lid 4 Wvggz dient in het dossier te worden vastgelegd of betrokkene tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake in staat is (sub a), en of er een acuut levensgevaar dreigt voor betrokkene dan wel er een aanzienlijk risico is voor een ander op levensgevaar, ernstig lichamelijk letsel, ernstige psychische, materiële, immateriële of financiële schade, ernstige verwaarlozing of maatschappelijke teloorgang, of om ernstig in zijn ontwikkeling te worden geschaad, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar is (sub b).

Klager heeft een mentor, die op het moment dat klager niet wilsbekwaam ter zake is, zijn belangen kan waarnemen. Uit het van 19 mei 2020 daterende zorgplan blijkt dat de mentor bij de behandeling van klager betrokken is.

Klager heeft op 28 september 2020 het "Besluit inzake tijdelijke verplicht zorg voorafgaand aan een crisismaatregel (art. 7:3) en of in noodsituaties (art. 8:12 lid 2 en 3)" ontvangen. Hierin staat dat "Aanbrengen van beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten, die tot gevolg hebben dat betrokkene iets moet doen of nalaten, waaronder het gebruik van communicatiemiddelen" tijdens de looptijd van de zorgmachtiging zouden moeten duren. In noodsituaties mag echter de maatregel niet langer duren dan maximaal drie dagen. Vaststaat dat verweerders op één moment naar een bij klager in bezit zijnde poster hebben gezocht en daarna niet meer.

Naar aanleiding van het bovenstaande komt de klachtencommissie tot het oordeel dat verweerders aan de eisen van artikel 8:9 lid 4 Wvggz hebben voldaan en dat er geen aanleiding is de klacht op formele gronden gegrond te verklaren.

TOETSING AAN ERNSTIG NADEEL CRITERIUM

Klager stelt dat er geen sprake is van ernstig nadeel in de zin van de Wvggz. Naar zijn mening is en was met hem prima te overleggen en zijn de beslissingen van de zorgverantwoordelijke buitenproportioneel.

De klachtencommissie acht klagers stelling tegenover de gemotiveerde betwisting door verweerders, zoals hierboven weergegeven, niet aannemelijk. Uit hetgeen is vermeld in het verweerschrift, de beschikking van de Rechtbank Limburg, het zorgplan, de medische verklaring, de rapportages, de desbetreffende informatie over de beslissingen van de zorgverantwoordelijke, alsmede gelet op de toelichting van de ter zitting aanwezige behandelaren is, naar het oordeel van de klachtencommissie, genoegzaam gebleken dat er wel degelijk sprake is van ernstig nadeel, met name voor klager zelf.

Blijkens de verklaringen van verweerders is klager bekend met schizofrenie van het ongedifferentieerde type en een schizotypische persoonlijkheidsstoornis, hetgeen zich uit in somatische belevingen en pijnklachten in het hele lichaam. Met periodes is sprake van een hoge lijdensdruk waarin klager zich volledig terugtrekt; zelfzorg evenals contact leggen met zijn omgeving is dan moeizaam. De zorgmachtiging is aangevraagd vanwege langdurige medicatieontrouw en een ernstige decompensatie. Klager heeft geen ziektebesef of -inzicht, hij blijft medicatie weigeren en zijn realiteitstoetsing is deels gestoord. Klager maakt lange wandeltochten door Limburg met lichamelijke uitputting tot gevolg, hetgeen hijzelf ook erkent. Klager heeft geen eigen woning, kan niet zelfstandig wonen en heeft ondersteuning nodig bij algemeen dagelijks levensverrichtingen.

Op 19 maart 2020 heeft klager een verpleegkundige fysiek aangevallen omdat deze hem aansprak dat hij zich moest verzorgen alvorens aan tafel aan te schuiven. Na dit incident toonde klager geen berouw.

Op 17 en 28 september 2020 is door toedoen van het toestandsbeeld van klager een dreigende situatie ontstaan waarna hij beide keren kortwerkende medicatie toegediend heeft gekregen.

Naar het oordeel van de klachtencommissie hebben verweerders, zoals hiervoor overwogen, niet alleen aannemelijk gemaakt dat er een risico bestond dat klager zichzelf ernstig nadeel berokkende, maar ook dat dit een rechtstreeks gevolg was van klagers geestesstoornis. Tegenover de ontkenning van klager hebben verweerders ter onderbouwing van hun standpunt voldoende argumenten naar voren gebracht. Op grond daarvan onderschrijft de klachtencommissie de beslissing van verweerders, dat het toedienen van kortwerkende en depotmedicatie, het beperken van de vrijheden van klager en het beperken van de vrijheid zijn leven in te richten in de gegeven situatie noodzakelijk zijn geweest.

Voorts dienen de voornoemde beperkingen en toedienen van medicatie te voldoen aan de eisen van effectiviteit, proportionaliteit, subsidiariteit en veiligheid en dient de in verband daarmee te volgen procedure met de benodigde zorgvuldigheid te zijn gewaarborgd.

Klacht 1 – toedienen medicatie

TOETSING AAN EFFECTIVITEITSCRITERIUM

Het doel van het toedienen van de medicatie was de veiligheid van klager, medepatiënten en het behandelteam te garanderen op de afdeling en te verhinderen dat het agressieve gedrag van klager verder zou escaleren. Klager ontkent dat zijn gedrag heeft geleid tot een onveilige- of dreigende situatie op de afdeling en zegt dat met hem nog goed was te overleggen.

De klachtencommissie is van oordeel dat het toedienen van medicatie effectief was, omdat de veiligheid van klager, medepatiënten en het behandelteam door het gedrag van klager in het gedrang was gekomen en alleen kon worden gegarandeerd door klager medicatie toe te dienen. Op 22 juni 2020 is een second opinion gedaan, waarin werd geadviseerd klager pas medicatie toe te dienen op het moment dat sprake is van ernstig nadeel. Op 16 september 2020 is klager naar zijn kamer verwezen, maar op 17 september 2020 was het toestandsbeeld van klager nog steeds zodanig dat hij niet aanspreekbaar was, zijn psychoticiteit toenam en zeer geagiteerd raakte. Daarbij moet niet uit het oog worden verloren dat klager bij vergelijkbaar gedrag in maart 2020 een verpleegkundige ernstig heeft mishandeld. Op 28 september 2020 werd eenzelfde toestandsbeeld waargenomen. Klager weigerde in beide gevallen de aangeboden medicatie, bleef oninvoerbaar en was niet te corrigeren in zijn gedrag.

De commissie komt op grond van bovenstaande overwegingen tot de conclusie dat het toedienen van de medicatie aan de eis van effectiviteit beantwoordt.

TOETSING AAN PROPORTIONALITEITSCRITERIUM

Klager stelt dat het toedienen van kortwerkende medicatie op 17 september 2020 bij hem fikse hartkloppingen heeft veroorzaakt en dat hij bang was voor een hartinfarct. Verweerders hebben pas weken later via eerdergenoemde vios van deze fysieke klachten vernomen.

Zoals bij de toetsing aan effectiviteitscriterium omschreven, was sprake van een onveilige situatie op de afdeling, veroorzaakt door het toestandsbeeld van klager. De klachtencommissie acht aannemelijk dat, als niet het besluit was genomen noodmedicatie bij klager toe te dienen, er een gerede kans aanwezig was geweest dat de situatie op de afdeling door het gedrag van klager verder zou escaleren en dat de veiligheid van klager, medepatiënten en het behandelteam in direct gevaar zou komen. De commissie begrijpt dat de gevolgen van de toegediende medicatie voor klager zeer belastend zijn geweest, maar dat neemt niet weg dat het toedienen van medicatie in de gegeven omstandigheden

de enige optie was voor het behandelteam om de veiligheid van klager, medepatiënten en het behandelteam op de afdeling te garanderen. Klager heeft achteraf geklaagd over de hartkloppingen, maar heeft dit niet kenbaar gemaakt toen hij er last van had. Er heeft een verpleegkundige bij de deur van klager post gevat nadat de medicatie bij klager was toegediend, om diens gezondheid in de gaten te houden. Genoemde bijwerkingen zijn overigens niet van het gebruikte antipsychoticum bekend, zo hebben verweerders tijdens de hoorzitting verklaard.

De commissie concludeert dan ook dat het toedienen van medicatie voldoet aan de eis van proportionaliteit.

TOETSING AAN SUBSIDIARITEITSCRITERIUM

Bij het toedienen van medicatie dient, indien en voor zover mogelijk, het voor de patiënt minst ingrijpende middel te worden toegepast. Verweerders hebben uitgelegd dat het in de gegeven situaties niet mogelijk was om in gesprek te gaan met klager. Op 16 september 2020 was een kamerverwijzing afdoende, maar de dag erna bleek het toestandsbeeld onveranderd te zijn gebleven. Klager is destijds meermaals medicatie oraal aangeboden maar dit weigerde hij steeds. Hij was dermate geagiteerd en dreigend dat er een situatie ontstond waarin de veiligheid van klager, medepatiënten en het behandelteam niet meer kon worden gegarandeerd. Verweerders vonden het belangrijk dat klager zo snel mogelijk zijn autonomie terugkreeg en dit konden zij met medicatie bewerkstelligen.

Gelet op hetgeen verweerders naar voren hebben gebracht, acht de klachtencommissie het aannemelijk dat in de gegeven omstandigheden, waarin het niet mogelijk was de situatie te de-escaleren als gevolg van het toestandsbeeld van klager, hij geagiteerd bleef, een kamerverwijzing niet afdoende was, er geen afspraken met hem waren te maken en hij orale medicatie weigerde, voor verweerders niets anders overbleef dan klager medicatie toe te dienen.

De commissie is van oordeel dat daarmee in dezen aan het subsidiariteitsvereiste is voldaan.

TOETSING AAN VEILIGHEIDSCRITERIUM

De klachtencommissie concludeert, zoals hiervoor ook overwogen, dat bij verweerders steeds de veiligheid van klager voorop heeft gestaan en dat zij steeds vanuit dat perspectief hebben gehandeld. Daarmee is, naar het oordeel van de commissie, genoegzaam voldaan aan het veiligheidsvereiste.

De klachtencommissie komt op grond van hetgeen hierboven is overwogen tot het oordeel dat in dezen aan alle wettelijke vereisten is voldaan. Dat verweerders anderszins jegens klager tekort zouden zijn geschoten, zoals klager heeft betoogd, is de klachtencommissie niet gebleken. Dit heeft tot gevolg dat deze klacht ongegrond moet worden verklaard.

Klacht 2 – beperking bewegingsvrijheid

TOETSING AAN EFFECTIVITEITSCRITERIUM

Het doel van de beperking van de bewegingsvrijheid was, aldus verweerders, het ernstig nadeel te doen afwenden en te voorkomen dat klager agressie van anderen over zichzelf zou afroepen, doordat hij bij diverse instanties naar binnen ging om zijn gedachtegoed te verspreiden en vervolgens (met beveiliging) werd weggestuurd en er gedreigd werd dat zij de politie bellen. Daarnaast wilden verweerders klager er tevens voor behoeden dat hij te lange afstanden aflegde en zichzelf uitputte. Hij was hierdoor sterk in gewicht afgevallen. Nu verweerders wilden voorkomen dat klager reacties van anderen over zichzelf afriep en zichzelf uitputte, vonden zij het beperken van zijn bewegingsvrijheid noodzakelijk voor de periode dat zijn toestandsbeeld van dien aard was dat hij snel geagiteerd raakte, oninvoelbaar was en er geen afspraken met hem te maken waren. Klager heeft tijdens de hoorzitting erkend dat de omschreven situaties zich hebben voorgedaan.

Regionale Klachtencommissie Wvggz Limburg

De klachtencommissie is van oordeel dat de beperking van bewegingsvrijheid bij klager effectief was, omdat zo werd voorkomen dat klager agressie van anderen over zich afriep of zichzelf uitputte, met alle gevolgen van dien.

De commissie komt op grond van bovenstaande overwegingen tot de conclusie dat de beperking van de bewegingsvrijheid aan de eis van effectiviteit beantwoordt.

TOETSING AAN PROPORTIONALITEITSCRITERIUM

Volgens verweerders was, zoals reeds gezegd, het beperken van de bewegingsvrijheid van klager het aangewezen middel om ervoor te zorgen dat hij zichzelf niet uitputte en dat hij geen agressie van derden over zich afriep.

Klager zelf heeft erkend dat hij bij verschillende instanties (door beveiliging) buiten de deur is gezet en dat zij gedreigd hebben de politie te bellen. Ook geeft hij toe dat hij te grote afstanden loopt en dat hij hierdoor vele kilo's is afgevallen.

De klachtencommissie acht het standpunt van verweerders aannemelijk. Daarbij hebben verweerders de beperking van bewegingsvrijheid na 5 dagen opgeheven, nadat het toestandsbeeld van klager voldoende verbeterd was. Inmiddels heeft klager weer de volledige bewegingsvrijheid. Hieruit concludeert de commissie dat verweerders oog hebben gehad voor de situatie van klager en deze beperking alleen hebben toegepast toen er sprake was van ernstig nadeel.

Gelet daarop is de klachtencommissie van oordeel dat de beperking van de bewegingsvrijheid was gerechtvaardigd.

De commissie concludeert dan ook dat het beperken van de bewegingsvrijheid voldoet aan de eis van proportionaliteit.

TOETSING AAN SUBSIDIARITEITSCRITERIUM

Bij het toepassen van een beperking van vrijheden dient, indien en voor zover mogelijk, het voor de patiënt minst ingrijpende middel te worden toegepast.

Klager heeft erkend dat hij werd weggestuurd bij instanties en dat zijn gewicht sterk was afgenomen. In de hiervoor geschetste omstandigheden kan de klachtencommissie verweerders volgen in hun beslissing de bewegingsvrijheid van klager te beperken, omdat er minder bezwarende maatregel was om het gewenste doel te bereiken. Daarbij heeft de klachtencommissie in aanmerking genomen dat afspraken met klager niet te maken waren en dat de beperking is opgeheven zodra het toestandsbeeld van klager dit toeliet.

De commissie is van oordeel dat daarmee in dezen aan het subsidiariteitsvereiste is voldaan.

TOETSING AAN VEILIGHEIDSCRITERIUM

De klachtencommissie acht aannemelijk dat, indien de bewegingsvrijheid van klager niet was beperkt, er een onveilige situatie zou zijn ontstaan voor klager. Verweerders hebben de klachtencommissie ervan overtuigd dat zij klager hebben willen beschermen, gelet op de omstandigheid dat het toestandsbeeld van klager niet verbeterd was, hij geagiteerd bleef en afspraken maken met hem niet mogelijk was.

Daarmee is, naar het oordeel van de klachtencommissie, in de gegeven omstandigheden genoegzaam voldaan aan het veiligheidsvereiste.

De klachtencommissie komt tot het oordeel dat de klacht ter zake van de beslissing tot beperking van vrijheden bij klager ongegrond moet worden verklaard.

Klacht 3 – beperking vrijheid eigen leven in te richten

TOETSING AAN EFFECTIVITEITSCRITERIUM

Het doel van de beperking van de vrijheid het eigen leven in te richten was, aldus verweerders, het ernstig nadeel van maatschappelijke teloorgang en agressie van derden te doen afwenden door te voorkomen dat klager zijn psychotische gedachte-inhoud ging verkondigen bij diverse instanties of een rijschool, daarbij gebruik makend van een poster van Mondriaan over een borderline persoonlijkheidsstoornis, welke poster klager uit het huishoudelijk afval van de afdeling had gehaald. Volgens verweerders hebben zij gepoogd met klager, die toentertijd een apert psychotisch toestandsbeeld met manifforme kenmerken vertoonde, afspraken te maken over het doel van verlof en het inleveren van de poster. Toen dit door oplopende agitatie bij klager niet lukte, is besloten als noodmaatregel de poster in beslag te nemen. De poster is niet op klagers kamer aangetroffen en meerdere zoekpogingen zijn achterwege gebleven.

Klager ontkent dat hij zijn gedachtegoed wilde verkondigen en ziet niet in waarom hij de desbetreffende poster van Mondriaan niet mocht gebruiken.

De klachtencommissie is van oordeel dat de beperking zijn eigen leven in te richten bij klager effectief was, omdat zo werd voorkomen dat hij op deze manier maatschappelijk teloor zou gaan. Indien klager ter zake niet zou zijn beperkt, was de kans groot geweest dat klager te maken kreeg met agressie van derden. Het gebruik van de poster van Mondriaan zou bovendien een dergelijke agressie kunnen uitlokken.

De commissie komt op grond van bovenstaande overwegingen tot de conclusie dat de beperking van de vrijheid een eigen leven in te richten aan de eis van effectiviteit beantwoordt.

TOETSING AAN PROPORTIONALITEITSCRITERIUM

Volgens verweerders was het beperken van de vrijheid zijn eigen leven in te richten bij klager het aangewezen middel om ervoor te zorgen dat hij niet maatschappelijk teloor zou gaan.

Door zijn gedrag werd klager weggestuurd (door beveiliging) bij instanties en werd er gedreigd met de politie. Klager heeft dit bevestigd. Verweerders hebben gepoogd in gesprek te gaan met klager en hem verzocht de poster in te leveren, maar hij weigerde elke medewerking. Door deze gesprekken raakte klager geagiteerd, oninvoelbaar en konden er geen afspraken met hem worden gemaakt. Klager beklemtoont dat hij enkel goede bedoelingen had.

De klachtencommissie acht aannemelijk, gelet op hetgeen verweerders naar voren hebben gebracht, dat de beperking in verhouding stond tot het mogelijke ernstig nadeel dat klager zou ervaren indien hij bij instanties bleef aankloppen om zijn verhaal te vertellen. Klager zag niet in dat hij bij deze instanties werd weggestuurd, omdat hij als dreigend werd ervaren.

De commissie concludeert dan ook dat het beperken van de vrijheid zijn eigen leven in te richten bij klager voldoet aan de eis van proportionaliteit.

TOETSING AAN SUBSIDIARITEITSCRITERIUM

Bij het toepassen van een beperking van de vrijheid zijn leven in te richten dient, indien en voor zover mogelijk, het voor de patiënt minst ingrijpende middel te worden toegepast.

Klager heeft te kennen gegeven dat hij zijn toekomstplannen wil uitvoeren door met een camper vol boeken door Nederland te rijden en met kinderen en ouderen boeken te lezen. Om zijn plannen uit te leggen bij diverse instanties heeft klager hiervoor een poster over borderline persoonlijkheidsstoornis gebruikt. Verweerders hebben deze poster in beslag willen nemen.

In de hiervoor geschetste omstandigheden kan de klachtencommissie verweerders volgen in hun beslissing de vrijheid het eigen leven in te richten bij klager te beperken door onder meer de poster in

beslag te nemen. In aanmerking genomen dat afspraken met klager niet meer waren te maken en hij geagiteerd en agressief bleef, was een ander en minder bezwarend middel niet aangewezen.

De commissie is van oordeel dat daarmee in dezen aan het subsidiariteitsvereiste is voldaan.

TOETSING AAN VEILIGHEIDSCRITERIUM

De klachtencommissie acht aannemelijk dat, indien de vrijheid zijn eigen leven in te richten voor klager niet was zijn beperkt, er voor hem een onveilige situatie zou zijn ontstaan. Verweerders hebben de klachtencommissie ervan overtuigd dat zij klager hebben willen beschermen, nu hij immers was weggestuurd bij diverse instanties en dat dit niet op een vriendelijke wijze had plaatsgevonden. Daarmee is, naar het oordeel van de klachtencommissie, in de gegeven omstandigheden genoegzaam voldaan aan het veiligheidsvereiste.

De klachtencommissie komt tot het oordeel dat klagers klacht ter zake van de beslissing tot beperking van de vrijheid zijn eigen leven in te richten ongegrond moet worden verklaard.

6 BESLISSING

De klachtencommissie:

- verklaart alle klachten ongegrond.